

לא היה ולא נברא, אלא פשוט פנטסיה. ספרו של אפלבאום בכלל לא ראוי להתייחסות, אבל גם המאמר של אסף בנוי על הנחות לא מוכחות. לפי מה שידוע לנו, ר' משה הסתבך בוויכוחים עם נוצרים ולאחר שנטען שהפסיד באחד מהם הוא אמנם נדרש להתנצר, אבל סירב, ומשום כך נאלץ להסתתר ולחיות כאלמוני.²³²

הנה כי כן, גם אלף מסמכים, פרוטוקולים ותעודות לא יזוזו כמלוא הנימה את חומת הביצורים שבאמצעותה יגן החסיד על אמונתו התמימה ועל טהרתה של השושלת. זכרו של משה, המטורף והמשומד, מושקע אפוא עד היום ומעטים בקרב חסידי חב"ד יודעים בכלל על דבר קיומו. אמנם, שמו נזכר פה ושם – בהסכמת האחים ל'תניא', בספרי ה'תולדות', השימוש והגנאלוגיה השונים, שאינם יכולים לפסוח עליו לחלוטין. ואולם, גם הם אינם רואים עצמם חייבים להרחיב עליו את הדיבור, ובוודאי שלא לנקוב במפורש בשם המעשה הנורא שעשה ובמשמעותו. השם משה כמעט שאינו חוזר עוד באוצר השמות הפרטיים של משפחת שניאורסון, ותיאורי עלילותיו נעדרים ממעגלי הכתיבה השופעת של פרסומי חב"ד בדורנו. איש גם לא טרח עד כה לאתר או 'לחשוף' את קברו או מסמכים הקשורים בו. ובכל זאת, מפעם לפעם עולה ומציץ שמו מן החרקים, מטריד את מנוחתם של נאמני מורשת חב"ד, ושב ומסתתר.

232 יאיר שלג, 'הבן האובד של חב"ד', הארץ, 26 בדצמבר 2002, ב, עמ' 5. ביטוי מרתק לעניין הרב שיש בפרשה ולקושי הנפשי של חסידים להשלים עם אמת מרה, יש בקבוצות דיון חרדיות באינטרנט. ראו: hydepark.hevre.co.il/hydepark/topicarc.asp?topic_id=856654
hydepark.hevre.co.il/hydepark/topic.asp?topic_id=1138357
hydepark.hevre.co.il/hydepark/topicarc.asp?topic_id=211392

נספחים

1. הצהרת משה על רצונו להתנצר

[דף 13]

התקבל ב-1 ביולי 1820. עותק.

לכומר של הכנסייה הקתולית-הרומית באולה סידלובסקי, מאת הרב של אולה משה בן זלמן שניירסון.

הצהרה

זה כמה שנים שרציתי לקבל על עצמי את האמונה הנוצרית מהזרם הקתולי-הרומי, וכאשר היהודים שמו לב לדבר הם שמו אותי במשמורת, דיכאו אותי ואף נקטו כלפי בעושים גופניים. אך אני מעולם לא ויתרתי על כוונתי לקבל את האמונה האמיתית של המשיח, שעל ביאתו מעידים כתבי הקודש וכל הנביאים. חיפשתי הזדמנות נוחה לעשות את הדבר הטוב הזה, ולכן באתי תחת חסותכם לבקש מכם לספק לי הגנה חוקית ולהשאיר אותי בבית הכומר לצורך לימוד עיקרי האמונה ולצורך הטבילה הקדושה תחת חסותכם. ועל כך הריני לחתום בכתב ידי ברוסית ובעברית בנוכחות עדים. משה בן זלמן, הרב של אולה, מסכים וכו' – [חתומה והצהרה] גם בעברית

להסכמת הרב הנזכר לקבל על עצמו את האמונה הקתולית-הרומית היו עדים:

סגן אלוף [פור-פולקובניק] פוזנוב

עוזר קולגיאלי [קולוז'סקי] אססור] טטנייב

יועץ טיטולארי [טיטוליאריני סובטניק] קליקובסקי

סרן סמיונוב

סגן-משנה פדנקה

נגד בוגדנוביץ'

האציל פאוול סידורוביץ'

האצילים קובקניצקי וטיוטונסקי

האציל אנטון בולקובסקי

במקום ראש האחזה [קלויץ-ווייט] של אולה דומנטי סיציאנסקי, שאינו יודע קרוא וכתוב, חתם על פי

בקשתו האציל פאוול סידורוביץ'

מנהל המשק של העיירה אולה אלכסיי ברדין

נוכחתי אישית והייתי עד לצלילות דעתו ורצונו של היהודי הנזכר, הרב של אולה משה בן זלמן, לקבל את האמונה הנוצרית. אני הכומר של אולה גרגורי אליאשביץ'.

1 ביולי 1820. העיירה אולה.